

130

Wet van 7 maart 1991, houdende nieuwe bepalingen inzake de lijkbezorging (Wet op de lijkbezorging)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is nieuwe wettelijke bepalingen inzake de lijkbezorging vast te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1. Lijkbezorging geschiedt door begraving, verbranding of op andere bij of krachtens de wet voorziene wijze.

Artikel 2. 1. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder

- a. lijk: het stoffelijk overschot van een overledene of doodgeborene;
- b. doodgeborene: de na een zwangerschapsduur van ten minste vier en twintig weken ter wereld gekomen menselijke vrucht, welke na de geboorte geen enkel teken van levensverrichting heeft vertoond.

2. De bepalingen dezer wet zijn niet van toepassing op een na een zwangerschapsduur van minder dan vier en twintig weken ter wereld gekomen menselijke vrucht.

HOOFDSTUK II

Algemene voorschriften voor de lijkbezorging

§ 1. *Lijkschouwing*

Artikel 3. Lijkschouwing geschiedt door de behandelende geneeskundige of door een gemeentelijke lijkschouwer.

Artikel 4. Burgemeester en wethouders verschaffen gelegenheid tot het doen schouwen van lijken. Zij benoemen een of meer gemeentelijke lijkschouwers.

Artikel 5. De gemeentelijke lijkschouwers moeten de bevoegdheid bezitten in Nederland de geneeskunst in volle omvang uit te oefenen; met die bevoegdheid wordt gelijkgesteld een toelating tot de uitoefening van geneeskunst op grond van artikel 2c van de Wet van 1 juni 1865 (Stb. 60) ingeval Onze in dat artikel bedoelde Minister heeft bepaald dat de toegelatene voor benoeming als gemeentelijke lijkschouwer in aanmerking komt. Zij leggen in handen van de burgemeester de eed of belofte af, eerlijk en nauwgezet de plichten te zullen vervullen, welke de wetten en verordeningen aan het ambt van gemeentelijke lijkschouwer verbinden.

Artikel 6. 1. Een gemeentelijke lijkschouwer treedt niet als zodanig op, indien hij aan de overledene of aan de moeder van de doodgeborene gedurende de laatste twee jaar genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand heeft verleend en indien tussen dezen en hem bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad of huwelijk bestond of bestaat.

2. De behandelende geneeskundige treedt niet op als lijkschouwer indien tussen hem en de overledene of de moeder van de doodgeborene bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad of huwelijk bestond of bestaat.

Artikel 7. 1. Hij die de schouwing heeft verricht geeft een verklaring van overlijden af, indien hij overtuigd is, dat de dood is ingetreden ten gevolge van een natuurlijke oorzaak.

2. Indien de behandelende geneeskundige meent niet tot afgifte van een verklaring van overlijden te kunnen overgaan, deelt hij dit onverwijld mede aan de gemeentelijke lijkschouwer of een der gemeentelijke lijkschouwers.

Artikel 8. Wij kunnen bij algemene maatregel van bestuur regelen stellen omtrent de identificatie van lijken.

Artikel 9. De vorm en de inrichting van de modellen van de verklaring van overlijden, af te geven door de behandelende geneeskundige en door de gemeentelijke lijkschouwer, worden geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 10. Indien de gemeentelijke lijkschouwer meent niet tot afgifte van een verklaring van overlijden te kunnen overgaan, brengt hij onverwijld verslag uit aan de officier van justitie door invulling van een door Onze Minister van Justitie vastgesteld formulier en waarschuwt hij bovendien onverwijld de ambtenaar van de burgerlijke stand.

§ 2. *Verlof tot begraving of verbranding*

Artikel 11. Geen begraving of verbranding van een lijk geschiedt zonder schriftelijk verlof van de ambtenaar van de burgerlijke stand, dat kosteloos wordt afgegeven. Het formulier voor dit verlof wordt door Onze Minister van Binnenlandse Zaken vastgesteld.

Artikel 12. Verlof tot begraving of tot verbranding wordt niet verleend, zolang niet is overgelegd een verklaring van overlijden, afgegeven door de behandelende geneeskundige of een gemeentelijke lijkschouwer, dan wel een verklaring van geen bezwaar tegen begraving of verbranding, afgegeven door de officier van justitie.

Artikel 13. 1. De ingevolge artikel 12 overgelegde stukken worden bij de akte van overlijden gevoegd.

2. Bij gebreke van een akte worden de overgelegde stukken bewaard door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats van begraving of verbranding.

Artikel 14. 1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk worden als bevoegde officier van justitie en als bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand aangemerkt die van de plaats, waar betreffende de overledene of doodgeborene ingevolge aangifte een akte in het register van overlijden is ingeschreven.

2. Bij gebreke van een akte zijn bevoegd de officier van justitie en de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats van begraving of verbranding.

Artikel 15. Wij kunnen bij algemene maatregel van bestuur afwijkingen toestaan van het bepaalde in deze en de volgende paragraaf ten aanzien van lijken, die Nederland worden binnengebracht.

§ 3. *Termijn*

Artikel 16. Begraving of verbranding geschiedt niet eerder dan 36 uren na het overlijden en uiterlijk op de vijfde dag na die van het overlijden.

Artikel 17. 1. Na een geneeskundige te hebben gehoord kan de burgemeester der gemeente, waar het lijk zich bevindt, voor de begraving of verbranding daarvan een andere termijn stellen. Begraving of verbranding binnen 36 uur na het overlijden staat hij echter niet toe dan in overeenstemming met de officier van justitie.

2. Van het besluit van de burgemeester staat binnen 24 uur beroep open op Onze Commissaris in de provincie, die daarop onmiddellijk beslist.

§ 4. *Voorziening in de lijkbezorging*

Artikel 18. 1. In de lijkbezorging wordt voorzien door degene, die het in artikel 11 bedoelde verlof aanvraagt, dan wel door degene, die redelijkerwijze geacht kan worden in diens plaats te zijn getreden. De lijkbezorging geschiedt overeenkomstig de wens of de vermoedelijke wens van de overledene, tenzij dat redelijkerwijs niet gevergd kan worden.

2. Onder lijkbezorging wordt voor de toepassing van deze paragraaf begrepen het geven van bestemming aan de as van een verbrand lijk.

Artikel 19. 1. Een meerderjarige, of hij, die de leeftijd van achttien jaar heeft vervuld, kan, ook indien hij niet bekwaam is een uiterste wil te maken, hetzij bij notariële akte, hetzij bij een eigenhandig geschreven, gedagteken- de en ondertekende verklaring beschikkingen na dode maken ter bezorging van zijn lijk.

2. Een in algemene bewoordingen gestelde herroeping van een uiterste wilsbeschikking wordt geacht geen herroeping in te houden van een vroeger te kennen gegeven wens, als bedoeld in het eerste lid.

§ 5. *Overheidszorg*

Artikel 20. Ingeval niemand maatregelen neemt tot lijkschouwing of lijkbezorging overeenkomstig de wet, waarschuwt degene, die het lijk onder zijn berusting heeft, de burgemeester en wel uiterlijk op de derde dag na het overlijden.

Artikel 21. 1. Indien niemand voorziet in de lijkschouwing en lijkbezorging overeenkomstig de wet, draagt de burgemeester daarvoor zorg. Aan hoofdstuk V wordt in dat geval geen toepassing gegeven, tenzij de overledene zijn lijk uitdrukkelijk tot ontleding heeft bestemd.

2. Indien de toepassing van het voorgaand lid wordt verhinderd, doordat het lijk zich in een woning bevindt en de afgifte van het lijk of de toegang tot de woning wordt geweigerd, kan in die woning tussen zonsopgang en zons- ondergang tegen de wil van de bewoner worden binnentreden door de burgemeester of door een ambtenaar van politie, voorzien van een bijzondere schriftelijke last van de burgemeester. De burgemeester of de ambtenaar van politie kan zich doen vergezellen door de personen, wier aanwezigheid nodig is met het oog op de toepassing van het eerste lid. Hij maakt van het binnentreden binnen 24 uren proces-verbaal op.

Artikel 22. De kosten, verbonden aan de bezorging van lijken waarvoor de burgemeester zorg draagt, komen, behoudens het bepaalde in artikel 23, ten laste der gemeente. Voor zover zij door de bij de lijken gevonden, niet klaarblijkelijk aan anderen toebehorende goederen of gelden niet kunnen worden gedekt, kan de gemeente die kosten verhalen op de nalatenschap en, bij ongenoegzaamheid van deze, op de bloed- en aanverwanten, die krachtens de artikelen 392–396 van Boek I van het Burgerlijk Wetboek tot onderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest, dan wel de reder indien en voor zover de kosten van de lijkbezorging op grond van artikel 416 Wetboek van Koophandel voor diens rekening komen. De artikelen 61, 62, 63, met uitzondering van het tweede lid onder c, 64, eerste en vier lid, en 65–71 van de Algemene Bijstandswet zijn met betrekking tot het verhaal van overeenkomstige toepassing.

Artikel 23. De kosten, verbonden aan de bezorging van op het strand der zee aangespoelde of uit zee opgehaalde lijken, komen ten laste van de Staat. De tweede en derde volzin van het voorgaande artikel zijn voor zover mogelijk van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK III

Begraving

§ 1. *Algemene bepalingen*

Artikel 24. Begraving geschiedt op een begraafplaats.

Artikel 25. De begraafplaatsen worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere.

Artikel 26. Het is verboden een begraafplaats, die niet op de voet van het bepaalde bij of krachtens deze wet is aangelegd of in gebruik genomen, als zodanig ter beschikking te stellen of te gebruiken.

Artikel 27. Geen toegang of ingang van een graf of grafkelder mag zich bevinden of worden aangelegd in een kerk of een ander gesloten gebouw, dat niet uitsluitend tot begraven bestemd is.

Artikel 28. De houder van een begraafplaats houdt een register van alle daar begraven lijken en bijgezette asbussen, met een nauwkeurige aanduiding van de plaats, waar zij begraven onderscheidenlijk bijgezet zijn. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter zake regelen worden gesteld.

Artikel 29. 1. Een uitsluitend recht op een graf, welke vorm aan dit recht ook wordt gegeven, kan uitsluitend schriftelijk worden gevestigd. Het recht kan voor onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd van tenminste twintig jaren worden verleend. Het voor bepaalde tijd verleende recht wordt op verzoek, mits gedaan binnen twee jaren voor het verstrijken van de termijn, verlengd, doch telkens voor niet langer dan tien jaren. Het uitsluitend recht op een graf is geen registergoed.

2. Binnen een jaar na de aanvang van de termijn waarin verlenging van het recht kan worden verzocht doet de houder van de begraafplaats aan de rechthebbende wiens adres hem bekend is of redelijkerwijs bekend kan zijn, schriftelijk mededeling van het verstrijken van de termijn en van het bepaalde in het eerste lid.

3. Blijkt het adres onbekend, dan geschiedt de mededeling door aanplaking daarvan bij het graf en de ingang van de begraafplaats. De mededeling blijft aangeplakt tot het einde van de termijn waarvoor het uitsluitend recht op een graf werd gevestigd.

4. In geval van kennelijke verwaarlozing van het onderhoud van een graf, waarop een uitsluitend recht berust, voor zover dit onderhoud niet op de houder van de begraafplaats berust, kan deze verwaarlozing worden

geconstateerd bij een schriftelijke verklaring van de houder van de begraafplaats, die hij toezendt aan de rechthebbende wiens adres hem bekend is of redelijkerwijs bekend kan zijn.

5. Blijkt het adres onbekend dan wordt de verklaring aangeplakt bij de ingang van de begraafplaats. Een mededeling daarvan wordt bij het graf aangeplakt.

6. Indien toepassing is gegeven aan het vierde of vijfde lid en niet alsnog in het onderhoud wordt voorzien, vervalt in ieder geval dertig jaren nadat in dat graf de laatste begraving heeft plaatsgevonden het in het eerste lid bedoelde recht.

7. De op grond van het vijfde lid aangeplakte verklaring en mededeling worden eerst verwijderd indien in het onderhoud wordt voorzien of het uitsluitend recht op het graf is vervallen.

Artikel 30. 1. Geen lijk wordt opgegraven dan, indien het een graf betreft waarop een uitsluitend recht berust, met toestemming van de rechthebbende op het graf en voorts met vergunning van de burgemeester der gemeente, binnen welker gebied het begraven is, nadat deze de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid heeft gehoord.

2. Aan de vergunning verbindt de burgemeester de nodige voorschriften betreffende geneeskundig toezicht alsmede vervoer en bestemming van het lijk.

3. Van een besluit van de burgemeester, genomen ingevolge het eerste en tweede lid, wordt aan de verzoeker en de inspecteur mededeling gedaan. Deze kunnen binnen twee maanden na verzending bij Ons in beroep komen.

4. Een opgegraven lijk mag worden verbrand met schriftelijk verlof van de officier van justitie van de plaats van opgraving, wanneer het verzoek daartoe gedaan wordt door de in artikel 18 bedoelde persoon. De paragrafen 2 en 3 van hoofdstuk II zijn ten aanzien van de verbranding niet van toepassing.

Artikel 31. Artikel 30 is niet van toepassing bij een opgraving ingevolge een bevel van een gerechtelijke autoriteit met het oog op een strafrechtelijk onderzoek.

Artikel 32. 1. Artikel 30 geldt evenmin bij het ruimen van graven, voorzover dit geschiedt met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens dit artikel.

2. Het ruimen geschiedt niet dan op last van de houder van de begraafplaats en na verloop van twintig jaren, nadat in het graf laatstelijk een lijk is geplaatst, en, indien het een graf betreft waarop een uitsluitend recht berust, met toestemming van de rechthebbende. Van het voornemen om graven te ruimen geeft de houder van de begraafplaats tenminste twee maanden tevoren kennis aan de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid. De inspecteur kan bepalen, dat het ruimen onder geneeskundig toezicht geschiedt.

3. De overblijfselen der lijken worden op een begraafplaats ter aarde besteld of, met overeenkomstige toepassing van het gestelde in artikel 30, vierde lid, in een crematorium verbrand.

4. Gedeputeerde staten kunnen, op voorstel van de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid of na deze te hebben gehoord, voor een begraafplaats de in het tweede lid genoemde termijn een of meer malen verlengen. Het besluit treedt terstond in werking.

5. Gedeputeerde staten kunnen, op verzoek van de houder van de begraafplaats, gelet op de bijzondere constructie van het graf of de samenstelling van de grond, de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid gehoord, vergunning verlenen tot het ruimen van een of meer graven binnen de in het tweede lid genoemde termijn, doch niet eerder dan na verloop van tien jaren, nadat in het graf laatstelijk een lijk is geplaatst. De tweede volzin van het tweede lid is in dat geval niet van toepassing.

6. Van een besluit, genomen ingevolge het vierde of vijfde lid dan wel van een weigering zodanig besluit te nemen, staat binnen een maand nadat deze aan de houder van de begraafplaats en de inspecteur zijn verzonden, beroep bij Ons open.

Artikel 33. 1. Op een begraafplaats of binnen een afstand van 250 m daarvan worden geen werken tot winning van grondwater aangelegd dan met vergunning van gedeputeerde staten, de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid gehoord. Dit verbod geldt tot tien jaren na de sluiting van de begraafplaats. Artikel 32, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2. Van de besluiten, genomen ingevolge het eerste lid, staat binnen een maand nadat deze aan de verzoeker, de houder van de begraafplaats en de inspecteur zijn verzonden, beroep bij Ons open.

Artikel 34. Wij kunnen omtrent de wijze van begraven, de inrichting van het graf en de afstand van de graven onderling bij algemene maatregel van bestuur regelen stellen.

§ 2. Gemeentelijke begraafplaatsen

Artikel 35. 1. Een gemeente heeft voor zich of met een of meer andere gemeenten tezamen tenminste een gemeentelijke begraafplaats, tenzij gedeputeerde staten van deze verplichting tijdelijk ontheffing hebben verleend.

2. Van het besluit van gedeputeerde staten staat binnen een maand na verzending beroep bij Ons open.

Artikel 36. Betreffende de aanleg of de uitbreiding van een gemeentelijke begraafplaats wordt de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid gehoord.

Artikel 37. Tenminste elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, wordt gelegenheid tot begraven gegeven gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.

Artikel 38. 1. Een gemeente behoeft voor het aanleggen of uitbreiden van een begraafplaats op het grondgebied ener andere gemeente toestemming van de raad van deze laatste.

2. De verordenende bevoegdheid met betrekking tot die begraafplaats wordt door het terzake bevoegde gemeentebestuur uitgeoefend in overeenstemming met dat van de andere gemeente.

3. Wordt zodanige overeenstemming niet verkregen, dan stellen gedeputeerde staten de verordeningen vast. Liggen de gemeenten in verschillende provinciën, dan geschiedt deze vaststelling door Ons, gedeputeerde staten der betrokken provinciën gehoord.

§ 3. Bijzondere begraafplaatsen

Artikel 39. 1. Een bijzondere begraafplaats kan slechts worden aangelegd en in stand gehouden door een kerkgenootschap dan wel door een privaatrechtelijke rechtspersoon of een natuurlijk persoon.

2. Onder kerkgenootschap wordt mede verstaan een onderdeel daarvan of een rechtspersoon, in het leven geroepen door een of meer kerkgenootschappen of onderdelen daarvan.

Artikel 40. Een kerkgenootschap is gerechtigd tot het hebben van één of meer kerkelijke begraafplaatsen tot een zodanige uitgestrektheid, als overeenkomt met een redelijk deel van de grond, welke in de gemeente voor begraafplaatsen bestemd is. De gemeenteraad kan aan een kerkgenootschap op zijn verzoek toestaan, meer of grotere begraafplaatsen te hebben, onverminderd het recht van de andere kerkgenootschappen, bedoeld in de eerste volzin.

Artikel 41. 1. Voor zover een kerkgenootschap geen gebruik maakt van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 40 wordt op zijn verzoek door de raad een deel van de gemeentelijke begraafplaats te zijner beschikking gesteld.

2. De gemeente blijft belast met het beheer, het onderhoud en de administratie. Over de inrichting, de afscheiding en het gebruik van genoemd deel der begraafplaats, alsmede over de toepassing van de artikelen 37, 45 en 46, wordt overleg gepleegd met het kerkgenootschap.

Artikel 42. 1. Voor het aanleggen of uitbreiden van de bijzondere begraafplaats wordt slechts de grond gebruikt, die daartoe door de gemeenteraad is aangewezen.

2. De raad kan tevens maatregelen voorschrijven, welke nodig zijn ten einde de grond geschikt te maken om als begraafplaats te dienen.

3. Inzake de totstandkoming van de aanwijzing en de voorschriften, bedoeld in de voorgaande leden, wordt de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid gehoord.

4. Indien het kerkgenootschap geen eigenaar van de benodigde grond is, draagt het gemeentebestuur desgevraagd zorg, dat het kerkgenootschap de grond, mede gelet op de staat, waarin deze ingevolge het tweede lid moet verkeren, op redelijke voorwaarden in eigendom kan verwerven. Kunnen het gemeentebestuur en het kerkgenootschap niet tot overeenstemming komen, dan bepalen gedeputeerde staten op verzoek van één van hen of beide de voorwaarden.

Artikel 43. 1. Voor het in gebruik nemen van de bijzondere begraafplaats of van een deel daarvan is de toestemming van burgemeester en wethouders nodig. Deze toestemming wordt slechts geweigerd, indien niet aan de wettelijke voorschriften is voldaan.

2. Van de ingebruikneming wordt terstond mededeling aan burgemeester en wethouders gedaan. Deze brengen haar ter openbare kennis.

Artikel 44. 1. Van de besluiten van de gemeenteraad, onderscheidenlijk van burgemeester en wethouders, genomen ingevolge deze paragraaf, staat voor de in artikel 39 genoemden beroep bij gedeputeerde staten open. De uitspraak van gedeputeerde staten kan door Ons worden geschorst en vernietigd wegens strijd met de wet of het algemeen belang.

2. Indien de gemeenteraad, onderscheidenlijk burgemeester en wethouders, nalatig blijven een besluit te nemen, bepalen gedeputeerde staten op verzoek een termijn, binnen welke zulks alsnog dient te geschieden. Is zulk een besluit voor afloop van deze termijn niet genomen, dan worden de gemeenteraad, onderscheidenlijk burgemeester en wethouders, geacht afwijzend te hebben beschikt.

3. Het beroep dient te worden ingesteld binnen een maand na de dag, waarop het besluit is verzonden of waarop het ingevolge het tweede lid geacht wordt te zijn genomen.

§ 4. *Sluiting en opheffing van begraafplaatsen*

Artikel 45. 1. Een begraafplaats kan worden gesloten.

2. Voor een gemeentelijke begraafplaats neemt de gemeenteraad het besluit daartoe.

3. Van de sluiting van een andere begraafplaats wordt terstond mededeling gedaan aan burgemeester en wethouders.

Artikel 46. Indien op een begraafplaats gedurende tien jaren geen begraafing meer heeft plaats gehad, kan de gemeenteraad de begraafplaats gesloten verklaren. De begraafplaats wordt alsdan geacht met ingang van de dag na die van de laatste begraafing te zijn gesloten. Deze dag wordt in het besluit van de raad vermeld.

Artikel 47. 1. Burgemeester en wethouders brengen het besluit tot sluiting dan wel geslotenverklaring ter openbare kennis. Heeft het besluit betrekking op een bijzondere begraafplaats, dan doen zij daarvan bovendien schriftelijk mededeling aan de houder van die begraafplaats.

2. Tegen een besluit tot sluiting of geslotenverklaring kunnen belanghebbenden binnen twee maanden na de openbaarmaking daarvan bij Ons in beroep komen.

3. Indien onherroepelijk is besloten tot sluiting dan wel geslotenverklaring van een gemeentelijke begraafplaats, kunnen gedeputeerde staten op verzoek van de rechthebbende op een graf waarop een uitsluitend recht berust en waarin nog begraven kan worden, een schadeloosstelling ten laste van de betrokken gemeente vaststellen terzake van het teniet gaan van het recht tot begraven.

Artikel 48. 1. Op een gesloten begraafplaats worden geen lijken begraven.

2. De begraafplaats blijft, onverminderd het bepaalde in de artikelen 30-32 en 69, gedurende twintig jaren onaangeroerd liggen.

3. De grond mag, voor zover het een graf betreft waarop een uitsluitend recht berust, met toestemming van de rechthebbende, gedurende tien jaren na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn, of, indien toepassing is gegeven aan artikel 32, vierde lid, na afloop van de krachtens die bepaling gestelde termijn slechts tot bezaaiing of beplanting worden gebruikt, mits niet dieper dan 0,5 m wordt gegraven. Gedeputeerde staten kunnen, de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid gehoord, vergunning verlenen tot uitgraving ter meerdere diepte.

4. Van het besluit van gedeputeerde staten staat binnen een maand nadat dit aan de verzoeker en de inspecteur is verzonden, beroep bij Ons open.

5. Eigen graven op een gesloten begraafplaats worden, voorzover in hun onderhoud behoorlijk wordt voorzien, onaangeroerd gelaten.

Artikel 49. Een begraafplaats houdt op dit te zijn, indien de grond die bestemming heeft verloren en hetzij

a. zich daarin geen graf bevindt;

b. vijftig jaren na de sluiting zijn verlopen dan wel, indien bij toepassing van artikel 32, vierde lid, de krachtens die bepaling laatstelijk gestelde termijn eindigt op een tijdstip, gelegen meer dan tien jaren na de sluiting, vanaf dat tijdstip veertig jaren zijn verlopen.

Artikel 50. Onder begraafplaats wordt voor de toepassing van deze wet mede een gedeelte van een begraafplaats verstaan.

HOOFDSTUK IV

Verbranding

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 51. Verbranding geschiedt in een crematorium.

Artikel 52. De identiteit van een lijk wordt in het crematorium, waar het zal worden verbrand, vastgesteld op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze.

Artikel 53. De houder van een crematorium houdt een register van alle daar verbrande lijken, met een nauwkeurige aanduiding van de bestemming, welke aan de as is gegeven en van degene op wiens aanwijzing zulks is geschied. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter zake regelen worden gesteld.

§ 2. Crematoria

Artikel 54. 1. De crematoria worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere.

2. Het is verboden een crematorium, dat niet op de voet van het bepaalde bij of krachtens deze wet gevestigd of in werking is, in werking te brengen of te houden.

Artikel 55. Een bijzonder crematorium kan slechts worden gevestigd en in werking gehouden door een kerkgenootschap dan wel door een privaatrechtelijke rechtspersoon of een natuurlijk persoon. Artikel 39, tweede lid, is van toepassing.

Artikel 56. Het vestigen, uitbreiden of wijzigen van een bijzonder crematorium behoeft een vergunning van de gemeenteraad.

Artikel 57. Een besluit tot vestiging van een gemeentelijk crematorium dan wel een besluit tot het verlenen van vergunning voor het vestigen van een bijzonder crematorium wordt niet genomen, dan nadat burgemeester en wethouders van de gemeente van vestiging het voornemen daartoe ten minste dertig dagen tevoren ter openbare kennis hebben gebracht.

Artikel 58. 1. Van een besluit, genomen ingevolge artikel 56 staat voor de verzoeker beroep bij Ons open.

2. Indien de gemeenteraad nalatig blijft een besluit te nemen als bedoeld in artikel 56 bepalen gedeputeerde staten op verzoek een termijn, binnen welke zulks alsnog dient te geschieden. Is zulk een besluit voor afloop van deze termijn niet genomen, dan wordt de gemeenteraad geacht afwijzend te hebben beschikt.

3. Het beroep dient te worden ingesteld binnen een maand na de dag, waarop het besluit is verzonden of waarop het ingevolge het tweede lid geacht wordt te zijn genomen.

Artikel 59. Ten minste elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, wordt in een gemeentelijk crematorium gelegenheid gegeven tot het houden van crematieplechtigheden gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.

Artikel 60. Wij kunnen omtrent de inrichting van crematoria en omtrent hetgeen in de crematoria en op hun erven in acht moet worden genomen bij algemene maatregel van bestuur regelen stellen.

§ 3. *Bestemming en bewaring van as*

Artikel 61. 1. Na de verbranding wordt de as geborgen in een bus, die hermetisch gesloten wordt en waarop de naam en de voorletters van de overledene alsmede een registratienummer in onuitwisbare letters en cijfers staan vermeld.

2. Binnen twintig jaren na het plaatsen van het in het eerste lid bedoelde opschrift mag dit niet van een ongeopende asbus worden verwijderd of daarop onleesbaar worden gemaakt.

Artikel 62. 1. Een maand nadat de as in de bus is geborgen kan zij worden verstrooid.

2. Uit het buitenland afkomstige as kan niet eerder dan een maand na de invoer worden verstrooid.

3. Ontheffing van de in de voorgaande leden bedoelde termijnen is in bijzondere gevallen, nader te bepalen bij algemene maatregel van bestuur, mogelijk met toestemming door de officier van justitie, wanneer het verzoek daartoe gedaan wordt door de in artikel 18 bedoelde personen.

Artikel 63. 1. Een asbus kan worden bijgezet:

a. in een in het bijzonder daarvoor bestemd gedeelte van het crematorium, of

b. in of op een graf of op een afzonderlijke plaats op een begraafplaats, of

c. in een buiten een crematorium of begraafplaats gelegen bewaarplaats.

2. Een maand nadat de as in de bus is geborgen kan deze worden overgebracht naar de woning van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot of andere levensgezel dan wel van een meerderjarige erfgenaam of anders van degene die de zorg voor de asbus op zich neemt.

Artikel 64. De bijzetting van een asbus in of op een graf waarop een uitsluitend recht berust, kan slechts geschieden met toestemming van de rechtshabende op het graf.

Artikel 65. 1. Een bewaarplaats, als bedoeld in artikel 63 onder c wordt niet in gebruik genomen dan met vergunning van burgemeester en wethouders.

2. Van een besluit van burgemeester en wethouders, genomen ingevolge het eerste lid, staat voor de betrokkene binnen een maand na verzending beroep bij Ons open.

3. De houder van de bewaarplaats houdt een register van alle asbussen, met een nauwkeurige aanduiding van de plaats, waar zij bijgezet zijn. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter zake regelen worden gesteld.

Artikel 66. Een asbus kan met schriftelijk verlof van de officier van justitie ter bijzetting of verstrooiing harer inhoud naar het buitenland worden gezonden.

Artikel 67. 1. Een asbus, welke is bijgezet, kan, met het oog op een nieuwe bestemming overeenkomstig deze paragraaf, worden verwijderd.

2. Is de asbus in of op een graf bijgezet, dan kan, indien het een graf betreft waarop een uitsluitend recht berust, de verwijdering slechts geschieden met toestemming van de rechthebbende.

Artikel 68. Artikel 67, tweede lid, is niet van toepassing bij verwijdering van een asbus ingevolge een bevel van een gerechtelijke autoriteit met het oog op een strafrechtelijk onderzoek.

Artikel 69. 1. Artikel 67 geldt niet voor het ruimen van asbussen op last van de houder van de plaats van bijzetting.

2. Dit ruimen vindt niet plaats dan na verloop van twintig jaren, nadat de as in de bus is geborgen, en slechts met toestemming van de rechthebbende op de ruimte, waar de asbus is bijgezet.

3. De ruiming geschiedt door verstrooiing van de as.

Artikel 70. De officier van justitie, bedoeld in de artikelen 62 en 66 is dezelfde als die bedoeld in artikel 14.

Artikel 71. Wij kunnen omtrent de bestemming en bewaring van as bij algemene maatregel van bestuur nadere regelen stellen.

HOOFDSTUK V

Bijzondere wijzen van lijkbezorging

Artikel 72. 1. Een lijk kan in het belang van de wetenschap of het wetenschappelijk onderwijs worden ontleed.

2. Ontleding geschiedt slechts, indien de overledene zijn lijk daartoe heeft bestemd. De artikelen 18, eerste lid, tweede volzin, en 19 zijn van toepassing.

3. Bij gebreke van een bestemming inzake lijkbezorging door de overledene kan ontleding eveneens geschieden, indien de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot of andere levensgezel dan wel, bij ontstentenis of onbereikbaarheid van deze, de naaste onmiddellijk bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders degenen die de zorg voor het lijk op zich nemen, dit daartoe bestemmen.

Artikel 73. 1. Geen ontleding geschiedt zonder schriftelijk verlof van de burgemeester, afgegeven uiterlijk op de derde dag na die van het overlijden. In het verlof, dat kosteloos wordt afgegeven, wordt de plaats van ontleding vermeld. Het formulier voor het verlof wordt door Onze Minister van Binnenlandse Zaken vastgesteld. De artikelen 12-15 zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Van het besluit van de burgemeester staat binnen 24 uren beroep open op Onze Commissaris in de provincie, die daarop onmiddellijk beslist.

Artikel 74. 1. Ontleding vangt niet eerder aan dan 36 uren na het overlijden.

2. Deze handeling wordt niet verricht dan door of onder het toezicht van een geneeskundige.

Artikel 75. Wij geven bij algemene maatregel van bestuur voorschriften omtrent de wijze, waarop met lijken van personen of van doodgeborenen, aan boord van Nederlandse schepen op zee overleden onderscheidenlijk ter wereld gekomen, gehandeld dient te worden. Daarbij worden de gevallen geregeld, waarin een lijk overboord wordt gezet of aan een conserverende bewerking wordt onderworpen.

HOOFDSTUK VI

Bijzondere bepalingen

Artikel 76. 1. Een lijk wordt niet gebalsemd of aan enige andere conserverende bewerking onderworpen. In uitzonderlijke gevallen kan Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur ontheffing van dit verbod verlenen. In de ontheffing wordt de wijze en de plaats van de lijkbezorging vermeld. De artikelen 12-15 zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Het verbod, vermeld in het eerste lid, is niet van toepassing, indien het lijk tot ontleding bestemd is of naar het buitenland wordt gezonden.

3. Artikel 74 is van overeenkomstige toepassing. Indien het lijk tot ontleding is bestemd, is alleen het tweede lid van dat artikel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 77. 1. Indien de overledene dit heeft toegestaan, kan zijn lijk aan sectie worden onderworpen of kunnen daaruit delen ten behoeve van transplantatie worden verwijderd. Artikel 19 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in het geval van de daar bedoelde verklaring met eigenhandige ondertekening en dagtekening kan worden volstaan.

2. Bij gebreke van toestemming van de overledene kan daarvoor in de plaats treden die van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot of andere levensgezel dan wel, bij ontstentenis of onbereikbaarheid van deze, van de naaste onmiddellijk bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, van de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders van degenen die de zorg voor het lijk op zich nemen.

Artikel 78. 1. De beperkingen, gesteld in artikel 77, zijn ten aanzien van sectie niet van toepassing:

- a. in geval van een bevel van een gerechtelijke autoriteit in verband met een strafrechtelijk onderzoek;
- b. ingeval het belang van de volksgezondheid dit vereist;
- c. ingeval de vaststelling van de oorzaak van een ongeval met een luchtvaartuig dit vereist.

2. Bij toepassing van het eerste lid wordt de persoon bedoeld in artikel 77, tweede lid, daarvan in kennis gesteld.

Artikel 79. 1. In het geval, bedoeld in artikel 78 onder b, behoeft de geneeskundige, door of onder wiens toezicht de sectie zal worden verricht, toestemming van de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid. Deze doet van een door hem verleende toestemming mededeling aan de betrokken hoofdinspecteur van de volksgezondheid.

2. In het geval, bedoeld in artikel 78 onder c, behoeft de geneeskundige door of onder wiens toezicht de sectie zal worden verricht, toestemming van

- a. de vooronderzoeker bedoeld in artikel 6 van de luchtvaartrampenwet

(Wet van 10 september 1936, Stb. 522), indien het een ongeval met een burgerluchtvaartuig betreft dan wel

b. de inspecteur geneeskundige dienst van het betreffende krijgsmachtdeel, indien het een ongeval met een militair luchtvaartuig betreft.

Artikel 80. Het verrichten van sectie en het verwijderen van delen uit een lijk ten behoeve van transplantatie geschiedt door een geneeskundige, nadat deze zich er tevoren van heeft vergewist dat het intreden van de dood door een andere geneeskundige is vastgesteld en aan de vereisten, geldend ingevolge de artikelen 77 en 79, is voldaan.

Artikel 81. 1. Wanneer tekenen of aanduidingen van een niet-natuurlijke dood aanwezig zijn of wanneer in verband met andere omstandigheden een niet-natuurlijke dood niet uitgesloten geacht kan worden, mag het lijk niet worden vervoerd dan met verlof van de officier van justitie of een van zijn hulpofficieren.

2. In zodanig geval mag ontleding, conservering, sectie of verwijdering van delen uit het lijk ten behoeve van transplantatie niet plaatsvinden, of, indien reeds aangevangen, niet worden voortgezet, dan met toestemming van de officier van justitie.

3. Indien de officier van justitie een geval als bedoeld in het eerste lid aanwezig acht, kan hij uitstel van de begraving of van de verbranding van het lijk gelasten, of de verbranding verbieden. Zolang een zodanige maatregel van kracht is, wordt het lijk niet begraven of verbrand, onderscheidenlijk niet verbrand, en geeft de ambtenaar van de burgerlijke stand daartoe geen verlof.

4. Indien de officier van justitie een geval als bedoeld in het eerste lid aanwezig acht kan hij verstrooiing van de as of overbrenging van de asbus als bedoeld in artikel 63, tweede lid, verbieden.

5. Voor de toepassing van dit artikel wordt als bevoegde officier van justitie aangemerkt die van de plaats waar het lijk het eerst is aangetroffen.

Artikel 82. Gedurende een gerechtelijk vooronderzoek komen de bevoegdheden, die artikel 81 aan de officier van justitie toekent, mede toe aan de rechter-commissaris.

Artikel 83. Wij kunnen in het belang van de volksgezondheid bij algemene maatregel van bestuur regelen stellen met betrekking tot de wijze van bewaring van lijken vóór de lijkbezorging.

Artikel 84. Wij stellen bij algemene maatregel van bestuur regelen met betrekking tot het vervoer van lijken uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland naar Nederland.

Artikel 85. Wij stellen bij algemene maatregel van bestuur regelen betreffende de in deze wet geregelde onderwerpen voor het aan Nederland grenzende deel van het continentale plat, waarop het Koninkrijk soevereine rechten heeft, en voor landen buiten Nederland voor het geval aldaar door of vanwege Nederlandse militaire autoriteiten ter uitvoering van een internationale overeenkomst handelingen, die onderwerpen betreffende, verricht kunnen worden. In die regelen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de in Nederland geldende wettelijke bepalingen.

HOOFDSTUK VII

Strafbepalingen

Artikel 86. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste tienduizend gulden wordt gestraft:

1°. het bezorgen, bewaren, wegmaken, vervoeren, vernietigen, ontleden, balsemen of conserverend behandelen van een lijk in strijd met of anders dan met inachtneming van hetgeen is bepaald bij of krachtens de artikelen 11, 24, 26, 30, vierde lid, 48, eerste lid, 51, 72, 73, 74, tweede lid, 75, 76, 81, 83 en 84;

2°. het geven van verlof tot begraving of verbranding in strijd met de artikelen 12 en 81, derde lid;

3°. het begraven, verbranden, ontleden, balsemen of op andere wijze conserverend behandelen van een lijk voordat dit ingevolge het bij of krachtens de artikelen 16, 17 of 74, eerste lid, bepaalde is toegestaan;

4°. overtreding van artikel 61 alsmede het openen van een asbus anders dan bij toepassing van de artikelen 62 en 69;

5°. het verstrooien van as of het verzenden, verwijderen, bewaren of vervoeren van een asbus in strijd met of anders dan met inachtneming van hetgeen is bepaald bij of krachtens de artikelen 62, 63, tweede lid, 66, 67 en 81;

6°. het verrichten van sectie of het verwijderen van delen uit een lijk in strijd met het bepaalde bij de artikelen 77-80 en 81, tweede lid;

7°. het verhinderen of belemmeren van een lijkschouwing dan wel een poging daartoe.

Artikel 87. Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste vijftienghonderd gulden wordt gestraft:

1°. overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 3, 6, 7, eerste lid, 8, 10, 20, 33, 54, tweede lid, en 56;

2°. de weigering tot afgifte van een lijk als bedoeld in artikel 21, tweede lid;

3°. het ter beschikking stellen van een begraafplaats als bedoeld in de artikelen 26 en 48, eerste lid;

4°. het in gebruik nemen van een bijzondere begraafplaats of een deel daarvan zonder toestemming van burgemeester en wethouders, bedoeld in artikel 43, eerste lid;

5°. het gebruik maken van een begraafplaats na de sluiting, bedoeld in artikel 45, of de geslotenverklaring, bedoeld in artikel 46, in strijd met het bepaalde bij of krachtens artikel 48, tweede en derde lid;

6°. het bijzetten van een asbus in strijd met of anders dan met inachtneming van hetgeen is bepaald bij of krachtens de artikelen 63, eerste lid, 64, 65 en 71;

7°. overtreding van het bepaalde krachtens de artikelen 28, 34, 53, 60 en 71, voorzover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van het onderhavige artikel aangeduid.

Artikel 88. De ingevolge deze wet strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

HOOFDSTUK VIII

Overgangs- en slotbepalingen

§ 1. Overgangsbepalingen

Artikel 89. 1. De bij de inwerkingtreding van deze wet in gebruik zijnde begraafplaatsen en crematoria worden geacht te zijn aangelegd en opengesteld onderscheidenlijk gevestigd en in werking gesteld te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze wet. Een op dat tijdstip reeds verleend verlof tot vestiging, uitbreiding of wijziging van een crematorium wordt geacht ingevolge artikel 56 te zijn verleend.

2. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet geldende onthefingen, verleend op grond van artikel 13, eerste lid, van de Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, Stb. 65), worden geacht te zijn verleend overeenkomstig artikel 35, eerste lid, van deze wet.

3. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet geldende gemeentelijke verordeningen tot heffing van rechten als bedoeld in de artikelen 20, 21, 29o en 30-35 van de Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, Stb. 65), worden geacht te zijn vastgesteld krachtens artikel 277 van de gemeentewet.

Artikel 90. Het recht op een eigen graf, verleend vóór het in werking treden van deze wet, wordt geacht een uitsluitend recht op een graf in de zin van artikel 29 te zijn.

Artikel 91. 1. In graven of grafkelders als bedoeld in artikel 15 van de Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, Stb. 65) kunnen het lijk van degenen, die daarvan eigenaar is ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet en de lijken van de leden van zijn geslacht worden begraven. In of op zodanige graven en in zodanige grafkelders kunnen asbussen, waarin de as van lijken bedoeld in de eerste volzin is geborgen, worden bijgezet.

2. Op de in het eerste lid bedoelde graven en grafkelders zijn van Hoofdstuk III toepasselijk de artikelen 27, 28, 30, 31, 32 en 33.

Artikel 92. De raden der gemeenten, op welke een verplichting rust tot betaling van een jaarlijkse schadeloosstelling in verband met het niet meer plaats vinden van begravingen in kerken of andere gesloten gebouwen, hebben het recht deze verplichting af te kopen tegen betaling van een som, die het twintigvoudige van het bedrag dier schadeloosstelling belooft.

2. Indien de rechthebbende op de afkoopsom weigert deze te aanvaarden of onbekend dan wel afwezig is, kunnen burgemeester en wethouders de afkoopsom doen opnemen in de Consignatiekas.

§ 2. Slotbepalingen

Artikel 93. 1. Deze wet is niet van toepassing op de lijkbezorging van leden van het Koninklijk Huis.

2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken kan andere bloed- en aanverwanten van de Koning ontheffing verlenen van bepalingen van deze wet.

Artikel 94. Een besluit waartegen ingevolge deze wet beroep openstaat of aanhangig is treedt, zolang dit het geval is, niet in werking, onverminderd het bepaalde in artikel 32, vierde lid.

Artikel 95. De algemene termijnenwet is niet van toepassing op de termijnen, gesteld in de artikelen 16, 20 en 73, eerste lid.

Artikel 96. De bevoegdheid tot het maken van gemeentelijke verordeningen blijft ten aanzien van het onderwerp, waarin deze wet voorziet, gehandhaafd, voor zover die verordeningen niet met deze wet in strijd zijn.

Artikel 97. Artikel 13 van de Wet bestrijding infectiezieken en opsporing ziekteoorzaken (Wet van 21 juli 1928, Stb. 265)¹ wordt gelezen als volgt:

Indien de behandelende geneeskundige of de inspecteur dat nodig acht, gelast de burgemeester onmiddellijk vervoer naar het lijkenhuis of een andere bewaarplaats, desnoods op kosten van de gemeente, van lijken van personen, die aan een bij algemene maatregel van bestuur voor de toepassing van dit artikel genoemde infectieziekte overleden zijn.

Artikel 98. In artikel 9, eerste lid, van de Ruilverkavelingswet 1954² wordt in plaats van het gestelde onder b en c gelezen:

b. gesloten begraafplaatsen dan wel graven of grafkelders, als bedoeld in artikel 91 van de Wet op de lijkbezorging, binnen de termijnen en anders dan op de wijze, omschreven in artikel 48, tweede en derde lid, van die wet.

Artikel 99. Artikel 5 van de Wet, regelende de uitoefening der geneeskunst³, wordt gelezen als volgt:

Tegelijk met de afgifte der verklaring van overlijden, bedoeld in artikel 12 van de Wet op de lijkbezorging, doet de geneeskundige opgave van de doodsoorzaak en van de onmiddellijk daarmee samenhangende gegevens ten behoeve van de statistiek.

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal:

Kamerstukken II 1970/71, 1971/72,

1973/74, 1975/76, 1977/78, 1980/81,

1981/82, 1982/83, 11 256

Hand. II 1982/83, blz. 993-1013;

1033-1064; 1408; 1524-1525

Kamerstukken I 1982/83 11 256 (84, 84a),

1984/85 11 256 (7, 7a), 1987/88 11 256

(20, 20a, 20b, 20c)

Hand. I 1987/88, blz. 1229-1258;

1289-1291, 1990/91, blz. 483

¹ Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 16 juni 1988, Stb. 377

² Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 april 1976, Stb. 229; ingetrokken bij Stb. 1985, 299

³ Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 25 mei 1989, Stb. 329

Indien een lijk wordt begraven, verbrand, ontleed, gebalsemd of aan een andere conserverende bewerking wordt onderworpen krachtens een verklaring van geen bezwaar, als bedoeld in artikel 12 dier wet, wordt de opgave gedaan door een geneeskundige, aangewezen door de officier van justitie.

Artikel 100. De Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, Stb. 65) wordt ingetrokken.

Artikel 101. Deze wet kan worden aangehaald onder de titel: Wet op de lijkbezorging.

Artikel 102. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 7 maart 1991

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

Uitgegeven de vierde april 1991

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin